

TEISMŲ TARYBOS PIRMININKĖ LAIMA GARNELIENĖ: „VERŠIMĖS DIRŽUS IR MES“

Su Lietuvos Apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininke, Teisėjų Tarybos (TT) pirmininke Laima Garneliene susitikome jos kabinete. Pirmininkė atostogavo. “Nemokamos atostogos. O savo atostogas galiu leisti, kur noriu,“ - nusijuokė L. Garnelienė. Atostogos tai atostogos, bet sutarėme, jog šnekėsime apie darbą.

Apeliacinis teismas nutarė nemokamų atostogų darbuotojus išleisti pagal slenkantį grafiką. Ką patarsite kitiems teismams?

Metų pabaiga ir finansavimas mažinamas visose srityse 54 proc., tad ne išimtis ir teismai. Jei nesiimsim jokių priemonių baigiant šiuos metus, tai turėsime dar didesnę problemą kitų metų pabaigoje. Jei dabar kai kuriems teismams trūksta darbo užmokesčio fondo 1 mėnesiui, tai kitų metų pabaigoje geriausiu atveju trūks 2 mėnesiams.

Taigi, būkim supratingi, galvokim, ką daryti. Mes paskaičiavome, jog 5 dienos nemokamų atostogų ar 1 diena trumpesnė darbo savaitė – tas pats. Palikome tai spręsti teismų pirmininkams. Sutrumpinus darbo savaitę, tai tik vienos dienos bylų nagrinėjimą teks išdėstyti per tam tikrą laikotarpį – mūsų paskaičiavimais, tai gali pailgėti 10 dienų. Jei einama 5 dienas nemokamų atostogų, tai gali atsirasti problemų dėl bylų nukėlimo.

Tačiau LR Darbo Kodekse nemokamos atostogos gali būti suteikiamos tik nurodžius kodekse išvardintas priežastis: neįgaliems vaikams ar kitiems šeimos nariams slaugyti, darbuotojams, kurie vieniši augina vaiką iki 14 metų ir pan.

Jau sakiau – būkim supratingi. Valstybė neturi pinigų. Tad kiekvienas teisėjas turi rašyti prašymą, kad jį išleistų nemokamų atostogų. Visi veržiasi diržus, tenka veržtis ir mums...

Krūviai ir dabar didžiuliai, tai jie padidės dar labiau... Ar neverta jų paskirstyti tiems teismams, kurių teisėjai neturi tokio didelio krūvio?

Neseniai Kauno miesto apygardos teisme su pirmininku Albertu Miliniu apie tai kalbėjomės. Klausiau, gal būt verta tai padaryti jų apygardos teismuose. Tačiau pirmininkas sako, jog jų apygardos teismuose nėra problemos – jokių bylų niekas nenori niekam atiduoti nagrinėti.

Kita vertus, per didelių krūvių problemą turėtų padėti išspręsti naujoji teismų reforma, kai bus apjungti keli teismai: visi Vilniaus apylinkių teismai, taip pat Kauno, Šiaulių, Klaipėdos. Tuomet bylas bus galima paskirstyti tolygiau.

Problemų teismuose nemažai. Laukia vienokia ar kitokia teismų reforma. Tikėkimės, jog įgyvendinus jas, teisėjams bus lengviau dirbti. Tačiau, kaip pagerinti teismų įvaizdį? Kodėl šiuo metu visuomenės nuomonė apie teismus tokia prasta?

Įvaizdį formuoja ne tik teismas bei teisėjai, bet ir tie, kurie rašo apie teismą.

O kodėl, Jūsų nuomone, mes rašome blogai?

Na, štai šiuo metu mes abi kalbame apie objektyvius kriterijus ir mūsų pašnekesys lyg konflikto neturėtų sukelti... Tačiau konfliktas išryškėja, kai rašoma apie konkrečias bylas, konkrečius asmenis. Paprastai byloje beveik visada vienas lieka nepatenkintas. Ir rašantysis atsiranda to nepatenkintojo pusėje, nepaisant to, teisus jis ar ne. O kodėl spauda nepriima teismo sprendimo kaip teisingo?

Girdisi įtarimų, jog kartais politikai bando pareguliuoti bylų eigą, daro spaudimą priimant nuosprendžius...

Jei kalbėsime apie viešąją erdvę, tai tokias prielaidas galima daryti, tačiau tiesioginio bandymo, poveikio nėra. Na, o vieši pasisakymai, aišku, duoda žmonėms peno. Štai neseniai atliktas tyrimas apie teismų darbą. Buvo pateiktas klausimas, iš kur žmonės žino apie teismų darbą: ar buvo patys asmeniškai susidūrę. Tai 70 proc. atsakiusiųjų nebuvo susidūrę, tačiau nuomonę susidarė iš pažįstamų, draugų, spaudos, giminių.

Gal būt, tai mūsų darbo trūkumas – nemokėjimas savęs pateikti. Tačiau visi mokomės – tame tarpe ir teismai. Gal būt, praleidom palankų momentą formuoti įvaizdį. Dabar – neturim lėšų centralizuotam ryšiams su visuomene skyriui įkurti. Juk niekas net jokio tyrimo be pinigų neatliks...

Turite visuomeninę organizaciją - Teisėjų asociaciją (TA), kuri vienija teisėjus ir, rodos, pakankamai gerai atstovauja jų interesus. Tačiau prieš metus įsikūrė dar viena – Apylinkių teismų teisėjų sąjunga (ATTS). Ar tai nereiškia, jog „apačios“ jautėsi užmirštos?..

Jeigu žmonės manė ar matė, kad gali būti ginami kitos suformuotos institucijos, tai – prašau. Svarbu, kad būtų nauda visai teismų sistemai. Daugelyje valstybių yra tokių sąjungų po kelias ir niekas nekelia jokio klausimo – svarbu, kad dirbtume viena kryptimi. Gal būt jie jautėsi nepakankamai atstovaujami TT ar TA, bet gal buvo galima rasti kitų būdų – suformuoti kažką pačios TA viduje, sekciją ar pan. Bet, jei jie pasirinko tokį būdą – sveikinkim.

Kaip vertinate jų veiklą?

Net nežinau. Sąjunga nėra skaitlinga, tinklalapyje neradau net kiek narių ji turi. Sprendžiant iš to, kad LTA veikloje dalyvauja didžioji dauguma, tai ATTS narių neturėtų būti daug. Bet ne kiekis apsprendžia. Kai kurie jų žingsniai yra pakankamai geri: taiėjimas į viešumą ir skelbimas, ko jie nori.

Tačiau kai kas man kelia nerimą – tam tikri kreipimaisi kartu su prokuratūros profesine sąjunga, VRM profesine ir kitomis sąjungomis. Ar tai nesukels interesų konflikto – tie bendri pareiškimai? Ar vėliau jie galės nagrinėti bylas? Aš kalbėjau si ir su Sąjungos pirmininku Vytautu Krikščioniu, kad gerai apsvarstyti tokius bendrus žingsnius.

Ar teko dalyvauti ATTS posėdžiuose?

Negaunu jokių kvietimų į jų renginius, tad nė karto nebuva u. Bet, jei gausiu kvietimą, kodėl gi ne?

Europos Žmogaus teisių teismas yra pastebėjęs, kad kai kuriose šalyse – taip pat ir Lietuvoje - išleidžiama tiek įstatymų, kad sunku aprėpti arba netgi įstatymai prieštarauja vienas kitam, ir tai įvardijama kaip „įstatymų infliacija“. Ar teisėjai jaučia tą „infliaciją“?

Ko gero. Dabar, mūsų kodeksai jau turi šioki toki stabilumą. Jau kalbama apie kai kurių funkcijų atidavimą kitoms institucijoms ir ruošiami Civilinio proceso kodekso (CPK) pakeitimai, kurie supaprastins tą procesą. Tai vos ne pirmi dabar galiojančio proceso pakeitimai. Bet jei kalbėsime apie Administracinių teisės pažeidimų kodeksą (ATPK), apie aktus mokesčių sistemoje, tai jie keičiasi taip, kad vakare atsiguli – vienas įstatymas, ryte – jau kitas. Įstatymų kaita apsunkina ginčo sprendimą. Ginčas įvyko – vienas įstatymas galiojo, kai byla atsidūrė teisme - kitas. Būtų geriau, jei įstatymai būtų stabilesni.

Ačiū už pokalbį ir sėkmės darbuose.

Kalbėjosi Aurelija Žutautienė

Autorės foto: L. Garnelienė